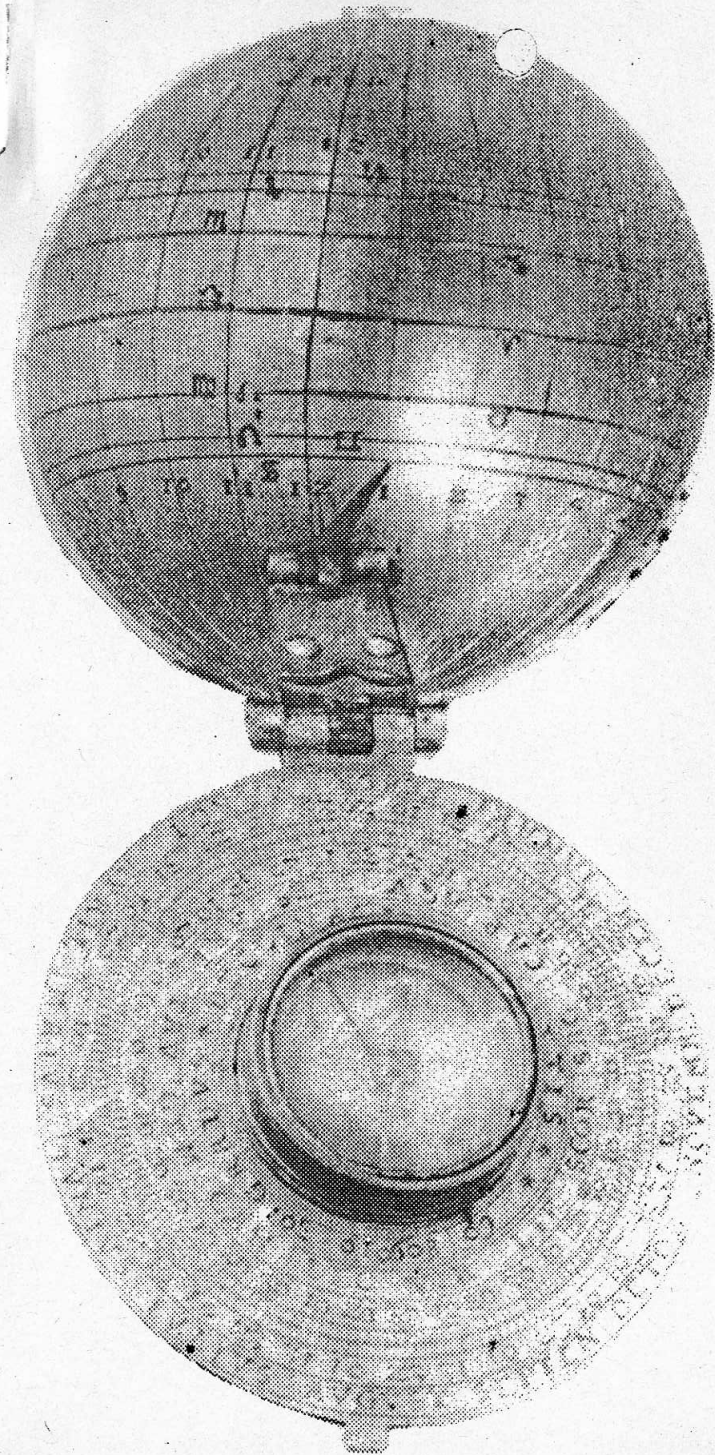

ZPRÁVY

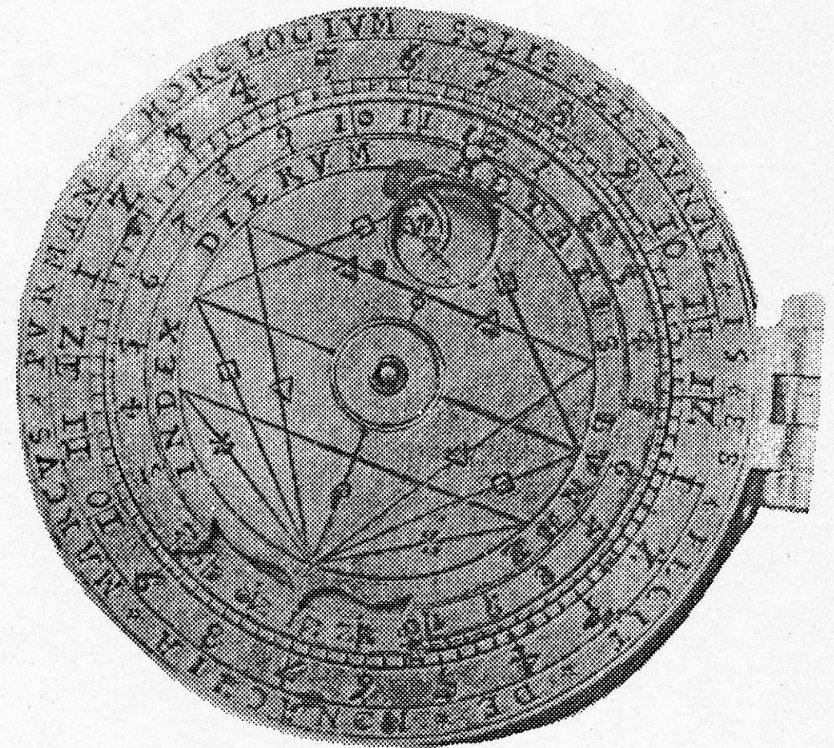
12

ČS. SPOLEČNOSTI PRO DĚJINY VĚD A TECHNIKY

6

(1966)
56-57

Ke vztahu Huygense a českých fyziků

Brzo po vydání Huygensovy korespondence¹ upozornil F. J. Studnička na dopisy, které si po r. 1650 vyměnil Ch. Huygens (1629-1695) s G. A. Kinnerem z Löwenthornu (1610-1670). Studnička ukázal ve svém článku o Janu Markovi Marci z Kronlan- du (1595-1667), že Kinner, který od r. 1652 působil v Praze, psal Huygensovi o Marciho výsledcích v teorii rázu těles a že tyto vědomosti, získané přes Kinnera, mohly mít vliv na Huygen- sovy výsledky, i když sám Huygens o Marcim se ve svých pracích nezmiňuje².

Toto Studničkovo zjištění můžeme doplnit tím, že Huygen- sova korespondence s Kinnerem je také zajímavá pro dějiny české fyzikální optiky, a to nejen pokud se týká Marciho, ale také vzhledem k ohlasu prací B. Konráda (1599-1660).

Kinner upozornil Huygense také na to, že Marci vydal knihu o duze³. Huygens ve svých pozdějších dopisech se také o Marciho pozorování duhy a halo výslovně zajímá⁴.

Ještě ve větší míře projevil Huygens zájem o práci Konrá- dovu. Kinner Huygensovi psal o Konrádově otázce, zda se lámou do dešťové kapky sluneční paprsky, které na ní dopadají ve směru tečky, a zda tyto paprsky tak tvoří mez všech paprsků, které se do kapky lámou⁵. Huygens na tuto otázku odpověděl záporně⁶.

Huygens také dostal otevřený dopis, který Konrád rozeslal evropským přírodovědcům o výsledcích svého výzkumu zdokonalení dalekohledu⁷. Konrád se v tomto dopise pokouší do jeho doby ojedinělou formou v dějinách vědy navázat spolupráci na řešení dané otázky o zlepšení vlastností dalekohledu mezi učenci v ce- loevropském měřítku. Huygense problém zdokonalení dalekohledu zajímal a přivítal Konrádovu snahu delším dopisem⁸. Huygens ocenuje Konrádem slibovaný přínos v přípravě čoček pro dalekohle-

1. Ch. Huygens, Oeuvres complètes. Soc. hol. des sciences 1881
2. Ioannes Marcus Marci, sein Leben und gelehrtes Wirken, Praha
3. Ch. Huygens, cit. sbírka, 1. díl, dopis č. 167.
4. Tamtéž, 2. díl, dopis č. 679.
5. Tamtéž, 1. díl, dopisy č. 162 a c. 172.
6. Tamtéž, 1. díl, dopis č. 176.
7. Tamtéž, 2. díl, dopis č. 498.
8. Tamtéž, 2. díl, dopis č. 590.

hovoří v dopise také o svých zkušenostech a nabízí Konrádovi další výměnu informací. Konrád žel brzo po uveřejnění svého dopisu umírá, aniž by dokončil dílo, o němž informoval v dopi- se. Ale v Huygensově korespondenci máme tedy významný ohlas na Konrádův výjimečný pokus o organizaci kolektivní vědecké práce.

Jiří Marek

Poznámky k životopisu J. Steplinga, V. P. Kirwitzera a Ch. Mayera.

V životopisech nebo činnosti přírodovědců se občas vy- skytují mezery, které často doplní náhodný nálezný zázpis v ar- chivech. Takový doplněk předkládáme ze Státního archivu Olomouc (fond Universita):

Josef Stepling skládal 20. 6. 1738 jako "Societatis Jesu religiosus" na olomoucké jezuitské universitě u Josefa Mladoty zkoušky z aristotelské filosofie (Neobrazové these, svazek 35). V universitní matrice ani na theologii nebo filosofii zapsán není (stejně tak jako mnoho adeptů jezuitského řádu, kteří zde bez imatrikulace skládají zkoušky). Matriky olomouckého seminá- ře z té doby chybí, proto není možno zjistit, zda snad byl žákem semináře, který byl pod universitním vedením.

Dobově starší astronom Václav Pantaleon Kirwitzer, misio- nář v Indii (pozoroval a popsal "strašnou" kometu r. 1618), o jehož olomouckém pobytu nevědí ani řádoví letopisci (Pelcl, Huonder, Kroess), byl r. 1605 zapsán na zdejší filosofii (Matri- cula, kniha 5, fo 49).

Zato pátrání o olomouckém pobytu astronoma Christiána May- era, o němž moravská historiografie (d Elvert, Nešpor) tvrdí, že učil na universitě v Olomouci, je bezvýsledné. Byl-li Mayer čle- nem university, pak jako jeden z úředníků rektorátu, kteří v uni- versitní matrice zapisování nejsou (vyjma kancléře a notáře), ale nevyučoval. A vyučoval-li v Olomouci přece, pak jedině v se- mináři.

Karel Morav